ރޯދައިގެ ހިނގުމުތަކަށް ބަލައިލުން- 2

-5އިންސާނާއަކީ އޭނާ އާދަކޮށް ހުރި ކަންތައްތަކަށް އަޅުވެތިވެ އެކަންތައްތަކުގެ ދަށުވެރިޔާ މީހެކެވެ. ބައެއް ދަންނަބޭކަލުން ވިދާޅުވާ ގޮތުގައި ރޯދައަކީ މިފަދަ އާދަކާދަތަކުގެ އަޅުވެތިކަމުން ރޯދަވެރިޔާ މިނިވަންކޮށްދޭނެ ކަމެކެވެ. ރޯދައިގެ ސަބަބުން އޭނާގެ އާދަތައް އުފުން މިފުރަން ޖެހެއެވެ. މިސާލަކަށް ކައިބޯއި ހަދާ ވަގުތުތަކަށް ދުރިން ބަދަލު އާދެއެވެ. ނިދުމާއި ހޭލުމުންނަ ވަގުތުތަކަށް ވެސް ބަދަލު އާދެއެވެ. އަދި މީގެ އިތުރަށް އަޅުކަންކުރާ ވަގުތުތަކަށްވެސް ބަދަލުތަކެއް އާދެއެވެ.

-6ރޯދައިގެ ހިނގުމުތަކުގެ ތެރޭގައި ރޯދަވެރިޔާއަށް اللهގެ ނިޢުމަތް އިޙްސާސް ކޮށްދިނުމާއި އެ ނިޢުމަތުގެ އަގު ވަޒަންކުރަން ދަސްކޮށްދިނުން ހިމެނެއެވެ.އިންސާނާއަކީ ވަކި ނިޢުމަތެއްގެ މަތީގައި ހުރެން އާދަވެފައިން އެ ނިޢުމަތެއްގެ އަގު ވަޒަންކުރާ ދުރުހުރިވާ މީހެކެވެ. ނުވަތަ އޭގެ އަގު އިޙްސާސް ނުކުރާވާ މަހުލޫޤެކެވެ. އިންސާނާއަށް ދުޅަހެޔޮކަމުގެ އަގު ވަޒަން ކުރެވޭނީ ބަލިވުމުންނެވެ. އިންސާނާއަށް ހައިރާންކަމާ ކުރިމަތިވުމުން ފެނާ ކާއެއްޗެހީގެ އަގު ވަޒަން ނުކުރެވެއެވެ. ފެން ބޯފައިގަނޑުން ގޮސް ފެންފުޅާއި ލިބެން ދަތިވުމުން ފެނާ އިންސާނާއަށް ފެނުގެ އަގު އިޙްސާސް ނުކުރެވެއެވެ. ތަންކޮޅެއް ކައިގެ އަކަށް ތަކުގައި އަލުގަނޑުވުމުގެ ކޮންމެ

މީހެއްގެ ގޭގައި ވަރެއްހުރި އަވަދިން ހަނދާންކޮށް ފެންފިޔަވުމުން ދުރާއިރު ފެންގެ އަދި އަޅުގަނޑުމެންނަށް ވަނީ
ނުކުރެވިފައެވެ. މިވަގުތަށް ބޭނުމީ ފެންނެވިއްލުމަށް ފެނުގެ އަދި އިޙްސާސް ކުރެވޭނެ ފަރާތްފުށެވެ. މިއަދު ފެން
ގަނޑަށް ބިރުފައިވާތީ ކަންމަ މިހާރުވެސް ފެނަށް ރައްކާއުޅުނު ވެއެވެ. ފެން އިޙްސާސްފެނުކާނެ ވާނީ
ބަލައެވެ. ފެންބޯވައި ގަނޑުގަންނަސް ފެންފޯދައް ނުލިބިގެން ހުއްޓާ ފެންފޯދައް ލިބޭގެން الحمد لله ކިޔުމަސް ޔިއްޔެވެ.
އެ ނިޢުމަތަށް ޝުކުރު ދަންނަވަމެވެ. މިކަމާ ބޭނުގޮތުން އަލްއިމާމް އަބްމަދުއި އަތުރިވާ ރިވާކުރައްވާ
ނަބިއްޔާގައިވާ ވެއެވެ. ޔަޤީނީ ރަސޫލާ ﷺ ބަޔާނީ ކުރައްވައިވެއެވެ. މައްކާގެ ބައިބަ ތިމަން ކަލޭގެފާނަށްބައި ރަނގަޅު
ހައްދަވާ ދެއްވުމަން މާތްالله ތިމަން ކަލޭގެފާނަށް ހުރަސް ކުރެއްވިއެވެ. އެހެނދު ތިމަން ކަލޭގެފާނު ދެންނެވީމެވެ.
ތިމަން ކަލޭގެފާނުގެ ވެރި ރަސްކަލާނގެ! އެހެން ނަހަރުދުވާނުވެ. ތިމަން ކަލޭގެފާނު ބޮޑުބޭފުޅުވެސް އެއްދުވަހު
ފެނިއްކުރުމަށްވައިގެން ހުންނާނުމެވެ. އަނެއް ދުވަހު ބަނޑުހައިހޫނު ކަމުގައި ހުންނާނުމެވެ. ހައިހޫނުވުމުގައިގެން
އިބަރަސްކަލާނގެ މެދުން ހަނދުމަފުށް ކުރެއްވުމެވެ. ފެނިއްކުރުމަށްވައިގެން އިބަރަސްކަލާނގެއަށް ޝުކުރު
ދަންނަވާނުމެވެ.

7- ރަމަޟާންމަހަކީ ހިޔާލު ބޮޑުމަތިތަކުގެ ތެރޭގައި **މުއްސަނދިންނާ ފަގީރުންނާ ދެމެދުގައި** ކުޅަ ވެގެން ކުރަނީ
ނަފަސް ހަމަހަމަކަން **ގާއިމުކުރުން** ހިމެނެއެވެ. ރޯދައިގެ ސަބަބުން އެންމެންނަށް (މުއްސަނދިންނާއި
ފަގީރުންނާ، އަތުމަތި ތަނަވަސް މީހުންނާއި އަތުމަތި ދަތި މީހުންނާ) ހައިހޫނުކަމާއި ކަރުހިއްކުން އިޙްސާސް
ކުރަން ލިބެއެވެ. އިބްނުލް ޖައުޒީ ވިދާޅުވާ ފަދައިން މިސްކީނުންގެ ހާލަތު ކުރުކޮށްތިއް މުއްސަނދިންނަށް
(ރޯދައިގެ ސަބަބުން) އިޙްސާސް ވެއެވެ. މިއަހަރު ތަޤުދީރާގެ ސަބަބުން މިސްތަކީންގެ ޙާލުގައި ހުރެދަނޑިއާއި
އެގާފެދޭކަން އެއްތަނެއްވެ.ރަސޫލާގެ މަހަކީ ނަބިއްޔާ ރަސޫލާ ބަރަކާތްތެރިވާ ގޮތުގައި شَهْرُ الْمُوَاسَاةِ (ހެދުރަނގަޅުގެ
މަހެ) އެވެ. މިހެންވީ ނަބިއްޔާރަސޫލާއާ ހަމަސްގޮސް މަހުގައި ވަކިން ހުރުމަތްކަން ދީފަތި ބާރަފުޅަކެވެ.މިހެންވީ ނަބިއްޔާ
ރަސޫލާ ރޯދަވެރިންނަށް ރޯދަ ވިއްލުމަށް ކާއެއްޗެހި ދިނުމަކީ އެންމެ ބޮޑު ޘަވާބެއް ހޯދައިދޭ ކަމެކެވެ. ރޯދަ ވިއްލުމަށް ކާއެއްޗެހި
ބާއްވަ ދިނުމަކީ އެންމެ ބޮޑު ޘަވާބެއް ހޯދައިދޭ ކަމެކެވެ. އިސްލާމީ ދުނިޔޭގައި "مَوَائِدُ الرَّحْمنِ" (ރަޙްމާނުވަންތަ ރަސްކަލާނގެ
ގެ ސުފުރާ) ގެ ނަމުގައި ރޯދަވެރިން ކާދިނުމަށް ހާއްސަ ތަންތަން މިސްކީނު ފަގީރާ ބާރަށް މަޖްލިސް ގާއިމު
ފަގީރުގެ ކާއިދާން ނުވާ މުސްކިނުންނަށް ރަޙްމަތްރާބިނި މިހުރި ތަތްހެދުމަށް. މިހެންވީ އަޙިއްމިއްޔަތާ
ވިދާޅުވެފައިވަނީ ނަބިއްޔާ ރަސޫލާ ﷺ އަކީ އިޙްސާންތެރިވުމުގެ ގޮތުން ރަމަޟާންމަހު ރޯދަވެރިއާ ދިރާސާކުރައްވާ ފަރާތް
އެކުލެވިގެންވާ ކަމެކެވެ.

8- **މި ހެދި ކަންތައްތަކުގެ އުސޫލުގެ ހިކުމާ ކަމަކީ ތަޤުވާވެރިކަމެވެ.** ރޯދައަކީ އިންސާނާ ތަޤުވާވެރިކަމުގެ
ދަރަޖައަށް ތަރައްގީކުރާ އަޅުކަމެކެވެ. ތަޤުވާވެރިންގެ މަންޒިލަށް ރޯދަވެރިޔާ ގެންގޮސްދޭ އަޅުކަމެކެވެ. މާތްالله
ވަޙީކުރެއްވި ރޯދަ ފަރުޟުކުރެއްވީ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُون ތިޔަބައިމީހުން ތަޤުވާވެރި ވުމަށްޓަކައެވެ. އެބަހީ އެކަމުގެ
ސަބަބުން ތަޤުވާވެރިކަން ޙާޞިލު ކުރުވުމުގައެވެ.

މިއިން އެނގެނީ ރޯދައިގެ މޭވާއަކީ ތަޤްވާވެރިކަން ކަމެވެ. ރޯދަވެރިޔާ ކާބޯތަކެތި ދޫކޮށް ބަހައްޓާ ފަދައިން ފާފަތަކުން ދުރުވެ ހުރުމަކީ ރޯދައިގެ ބޭނުމެވެ. ރޯދަވެރިޔާ ހެޔޮ އަޚްލާޤާއި ތަޤްވާވެރިކަމާއެކު ދުވަސްތައް ހޭދަކުރުމަށް ޖެހޭނެއެވެ.

ދެން ބުނެވުނު ގޮތުން ރޯދައިގެ ފަޟީލަތްތަކުގެ ތެރެއިން ހަމަ ކޮންމެ ކަމެއް ދަސްކޮށް ގަބޫލުކުރުމަކީ ވާޖިބެކެވެ. މިކަން ރަނގަޅަށް އެނގުމަށް މަތީ ބުނެވުނު ކަންތައް ތަކެއް ވެއެވެ.

ރޯދަވެރިޔާ މިގޮތަށް ދިރިއުޅޭއިރު ރޯދައިގެ ސަވާބުން ތަޤްވާވެރިކަން އިތުރުވެ ޤަބޫލުކުރެވޭ ހެޔޮ ޢަމަލުތަކެއް ކުރެވެއެވެ. ތަޤްވާވެރިކަމަށް ރަސޫލާ ﷺ ގެ ހަދީޘްތަކުން ދަލީލު ލިބެއެވެ.

ރޯދައިގެ ސަވާބުން ދިރިއުޅުމަށް ރަނގަޅު ބަދަލުތަކެއް އަންނަ ކަމަށް ރޯދައިގެ ސަވާބުގެ ޙަދީޘްތައް ދަލީލުކުރެއެވެ. ރޯދައިގެ ސަވާބުން ބޮޑު ފަޟީލަތްތައް ލިބޭ ކަމަށް ﷲ ތަޢާލާ ވަޙީ ކުރައްވާފައިވެއެވެ.

އެއް ދުވަހަކު ނަބީ ރަސޫލާ ﷺ ގެ އަރިހަށް އަބޫ އުމާމާ ވަޑައިގެން އަޅުގަނޑަށް ފައިދާ ކުރާނެ ކަމަކަށް ޢަމަރުކުރައްވާށޭ ދެންނެވިއެވެ. އެހިނދު ރަސޫލާ ﷺ ވަޙީކުރެއްވިއެވެ. ((عَلَيْكَ بِالصَّوم فَإِنهُ لاَعِدْلَ لَه-
ރޯދައިގެ ދުނިޔޭގައި ކަމެއް ވެސް ހަމަ ނުވާނެއެވެ. ދެން އަބޫ އުމާމާ ވިދާޅުވި ގޮތުގައި ދުވާލު ރޯދަ ނުހިފާ ދުވަހެއް ނުވެއެވެ.)) އަބޫ އުމާމާ އެކަމަށް
ފަރުވާ ނުލެއްވިއެވެ. ނަބީ ރަސޫލާ ﷺ ފަރުމާ ކުރެއްވި ގޮތަށް ރޯދަ ހިފުމަށް މަސައްކަތް ކުރެއްވިއެވެ.

އެއްވެސް ސަބަބަކާ ނުލައި ރޯދައިގެ ގޮތުގައި ފަރުޟު ރޯދަ ނުހިފުމަކީ ބޮޑު ފާފައެކެވެ. ހަމައެހެން
ރަމަޟާން މަސް ވަދެއްޖެ ގޮތުގައި ރޯދަ ހިފުމަކީ އިސްލާމްދީނުގެ ރުކުނެކެވެ. ދީނުގައި ބުނެދީފައިވާ ސަބަބުތަކާ
ނުލައި ރޯދަ ނުހިފުމަކީ ގާތް ފާފައެއް ކަމުގައި ޢިލްމުވެރިން ބަޔާންކޮށްފައިވެއެވެ. ނަބީ ރަސޫލާ ﷺ ގެ
ބަސްފުޅު ((مَنْ صَامَ رَمَضَانَ إِيْمَانًا واحتسابا غُفِرَلَهُ مَاتَقَدَّمَ مِنْ ذنْبِهِ -"1" މާނައަކީ ﷲ އަށް އީމާންވެ އެކަލާނގެ
ރުހުމަށްޓަކައި ރަމަޟާން މަހުގެ ރޯދަ ހިފާ މީހާގެ ކުރީގެ ފާފަތައް ފުއްސަވައިދެއްވާނެއެވެ.))

މާތްالله ޙަޟްރަތުގާ ވަރުގެ ރޯދައަކަށްވާނީ މި މަޤްބޫލު ޙާލަތު ހެޔޮވެގެންނެވެ. ހަމަސަތޭކަ ގުނައަށްވުރެ އިތުރު ޘަވާބު ރޯދަވެރިޔާއަށް މާތްالله ދެއްވަވާނީ އޭނާގެ ނަފްސު ބަލަހައްޓާ ތަޤްވާވެރިވީ ނަމައެވެ.

ރޯދަވެރިޔާއަށް ހުރި ޘަވާބުގެ މައިވެރިކަން އަންގަވާފައިވާ ރޯދަވެރިންގެ ތެރެއިން ބައެއް ރޯދަވެރިންނަށް އެއްވެސް ޘަވާބެއް ލިބިގެން ނުވާކަންވެސް އަންގަވާ ބަސްފުޅުތަކެއް އެބަހުއްޓެވެ. النسائى އާއި ابن ماجه ރިވާކުރައްވާ ޙަދީޘްގައި ޞަޙީޙު ރަސޫލާ ﷺ ބަޔާނުކުރެއްވިއެވެ. ((كَمْ مِنْ صَائِمٍ لَيْسَ لَهُ مِنْ صَوْمِهِ إلاالجُوعَ وَالعَطَش- ރޯދަވެރިންގެ ތެރެއިން ހައިހޫނުކަމާއި ކަރުހިއްކުން ފިޔަވާ އެހެން އެއްވެސް އެއްޗެއް ނުލިބޭ ގިނަ ރޯދަވެރިން ވާނެއެވެ.))

ހަމަ މިފަދައިން ރިޔަލި ރަސޫލާ ﷺ ބަޔާނުކުރައްވާފައި ((مَنْ لَمْ يَدَعْ قَوْل الزُّورِ وَالْعَمَلَ بِهِ فَلَيْسَ لِلَّه حَاجَةٌ فِى أَنْ يَدَعَ طَعَامَه وَشَرَابَه – "2" ދޮގުހެދުމާއި ދޮގުވެރި އަމަލުތަކާއި ދުރުނުވާ މީހާ (ރޯދަ ހިފުމަށްޓަކައި ކެއުމާއި ބުއިން ދޫކޮށްލުމުގެ ބޭނުމެއް اللّٰهގެ ޙަޟްރަތުގައެއް ނުވެއެވެ((.

މާތްالله އެދިވަޑައިގަންނަވާ ގޮތަށް ހިސާބަށް ރޯދަވެރިޔާއަށް ދެވޭނީ ހިތް ނިޔަތް ހެޔޮކޮށްގެން، ކަންތައްތަކުގައި މާތްاللهގެ ވަޢުދު އަދައިގެން ރޯދަ ހިފުމަށެވެ. މާތްاللهއަށް އިޚްލާޞްވެ އިޚްލާޞްތެރިވެ މަޤްބޫލުކުރެވޭ ނުވަތަ ބަދުނުހީ ކަމެއްނުކުރާ ރޯދަ ހިފުމުން. ސަލަފުންގެ އަދަބުތަކާއި ނުވަތަ މައިން ބަހައްޓައިގެން ބޭނުންވެރިން އަދަބުތަކާއި ނުކައި ނުބައި ހުރިހާ ކަމެއްގެ ތެރެއިން ރޯދަ ނުކުރެވެއެވެ. އެފަދަ ރޯދައަކަށް އުމީދުކުރި ޘަވާބެއް ނުލިބޭނެއެވެ.

– "1"أخرجه البخاري (٣٨)، ومسلم (٧٦٠)

– "2"أخرجه البخاري (١٩٠٣)، وأبو داود (٢٣٦٢) ، والترمذي (٧٠٧)، والنسائي في «السنن الكبرى» (٣٢٤٦)، وابن ماجه (١٦٨٩)، وأحمد (١٠٥٦٢)

އަލްއުސްތާޛު އިބްރާހީމް ރަޝީދު މޫސާ